

Internetconsultatie IAK

NB: De toelichting (huidige pagina) is geen onderdeel van het format (volgende pagina).

Toelichting

Het kabinet heeft in 2011 besloten dat elk voorstel voor beleid of regelgeving dat wordt voorgelegd aan het parlement een adequaat antwoord moet bevatten op de 7 hoofdvragen van het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)¹. Sinds 1 januari 2014 is het tevens verplicht om de antwoorden op deze vragen te publiceren bij een internetconsultatie over een voorstel². Deze informatie kan ook worden hergebruikt bij het [indienen van het voorstel bij ambtelijke voorportalen](#). Bij internetconsultatie geldt het volgende:

- Er wordt gebruik gemaakt van het Word-format op de volgende pagina. Voor het invullen van de vragen kun je passages uit de toelichting op het voorstel gebruiken. Hieronder volgt ook per vraag de toelichting bij het invullen.
- Het ingevulde format moet worden geüpload bij het tabblad "Documenten". Daar worden ook de regeling en toelichting geüpload. De beantwoording van de vragen wordt voorlopig dus in een apart document zichtbaar op www.internetconsultatie.nl
- Sla het ingevulde format op onder de bestandsnaam "Beantwoording vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)" zodat de publicatie herkenbaar wordt weergegeven.

Toelichting op de vragen

1. Wat is de aanleiding?

Beschrijf de aanleiding voor het maken van het voorstel (bv. het regeerakkoord, besluit van de bewindspersoon, EU-implementatie, toezegging aan de Tweede Kamer, verzoek uit de branche of onderzoeksrapport), Noem de vindplaats van de bron waaruit de aanleiding blijkt.

2. Wie zijn betrokken?

Geef aan welke groepen, organisaties, instanties, personen etc. betrokken zijn bij de totstand-koming van het voorstel. Geef ook aan waarom men betrokken is (bijv. kennis van probleem, betrokken bij uitvoering of handhaving, vertegenwoordiger doelgroep) en hoe (meebeslissen, meedenken, meedoen).

3. Wat is het probleem?

Beschrijf hier het probleem dat moet worden opgelost. Welke situatie wordt negatief gewaardeerd of is voor vatbaar voor verbetering?

4. Wat is het doel?

Beschrijf het beleidsdoel/de beleidsdoelen. Formuleer doelen waar mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Geef aan welk publiek belang in het geding is en waarom ingrijpen door de rijksoverheid noodzakelijk is. Wat gebeurt er bij niets doen/ongewijzigd beleid (nuloptie)?

6. Wat is het beste instrument?

Geef aan met welk(e) beleidsinstrument(en) het beoogde doel moet worden gerealiseerd en waarom deze instrumenten – alles afgewogen – de voorkeur genieten. Betrek in de afweging overwegingen omtrent

---

¹ [Kabinetsstandpunt Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving](#)

² [Verzamelbrief regeldruk September 2013](#)

effectiviteit, doelmatigheid, rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Beschrijf hier de (neven)gevolgen van het voorstel voor burgers, bedrijven, overheid en milieu. Denk bij gevolgen voor burgers en bedrijven bijv. aan administratieve lasten, toezichtlasten en nalevingskosten en bij bedrijven ook aan markteffecten en concurrentiepositie. Denk bij gevolgen voor de overheid bijv. aan gevolgen voor bezwaar en beroep, toezicht, rechtspraak rechtsbijstand etc.. Gevolgen moeten zo veel mogelijk worden gekwantificeerd (bijv. om hoeveel burgers gaat het, wat zijn de verwachte kosten etc.).

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Dit wetsvoorstel komt voort uit de motie Van der Molen c.s. die de regering verzoekt om de 1-februarieregeling voor studenten die doorstromen vanuit het mbo naar het hbo aan te passen naar een 1-septemberregeling.³

2. Wie zijn betrokken?

MBO-gediplomeerden die willen doorstromen naar het HBO, de studentenbonden van het hoger onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs: ISO, LSVB en Jobmbo. DUO is de uitvoeringsinstantie die belast is met de uitvoering van de studiefinancieringsregels. Bij een wettelijke aanpassing, zal ook de uitvoering moeten worden aangepast.

3. Wat is het probleem?

Uit de Beleidsdoorlichting artikel 11 Studiefinanciering komt naar voren dat de doorstroom van mbo-studenten naar het hbo al enkele jaren een dalende trend laat zien. Deze dalende trend kent meerdere oorzaken, waarbij iedere individuele student uiteindelijk een eigen afweging maakt. Uit onderzoek van ResearchNed blijkt dat factoren als de arbeidsmarkt, de intrinsieke motivatie en financiële motieven meespelen in de keuze om wel of niet door te stromen naar het ho.

Bij de financiële motieven wordt door studenten onder andere de angst genoemd dat zij met een (hogere) studieschuld achterblijven, wanneer de opleiding toch niet bij hen blijkt te passen.

4. Wat is het doel?

De 1-februarieregeling, waarbij studenten tegen een laag financieel risico⁴ een ho-opleiding kunnen ervaren, zou één van de drempels behoren weg te nemen/te verminderen om door te stromen, maar doet dat onvoldoende. De periode van 1 september tot 1 februari biedt (blijkbaar) onvoldoende comfort aan studenten die willen doorstromen om dat ook daadwerkelijk te doen. Het doel van deze wijziging is om mbo-

³ Kamerstukken 2020-2021 II, 35570 VIII, nr. 55.

⁴ De student heeft in principe recht op een prestatiebeurs. Indien de student zijn beroep op studiefinanciering staakt vóór 1 februari van het volgende kalenderjaar (5 maanden na de start van zijn beroep op studiefinanciering voor de opleiding in het hoger onderwijs), wordt de prestatiebeurs omgezet in een gift mits de student voor hetzelfde studiejaar geen studiefinanciering meer krijgt. De student kan echter in deze periode ook al een lening aangaan. Deze lening moet wel worden terugbetaald, ook als de student zijn recht op studiefinanciering voor 1 februari beëindigt. De gebruikte maanden aan studiefinanciering wordt wel afgetrokken van het totaal aan studiefinancieringsrechten dat een student heeft.

gediplomeerden die willen doorstromen naar het hbo de mogelijkheid te geven om de studie op het hbo langer te kunnen ervaren, zonder dat zij de prestatiebeurs hoeven terug te betalen. De 1-februari regeling wordt daarom voor deze groep studenten uitgebreid naar een 1-septemberregeling, waarbij studenten die de studiefinanciering vóór 1 september stopzetten en niet opnieuw aanvragen voor 1 februari van het volgende studiejaar, hun prestatiebeurs omgezet krijgen in een gift. Op die manier kan een drempel voor deze studenten worden verlaagd en zou het kunnen dat een grotere groep studenten toch doorstroomt naar het hbo.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Er zijn op dit moment mbo-gediplomeerden die niet doorstromen naar het hbo, terwijl zij dat wel willen. Zij ervaren meerderere drempels, waaronder de onzekerheid of het hbo en/of de opleiding echt iets voor hen is, in combinatie met een financieel risico. Als de overheid niks doet zullen deze gediplomeerden eerder stoppen met onderwijs dan dat zij eigenlijk voornemens waren. Aangezien de overheid deze drempel (deels) kan verhelpen, is overheidsingrijpen (voor deze personen) gewenst. Daarmee wordt de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor deze specifieke groep verbeterd.

6. Wat is het beste instrument?

Dat is niet met zekerheid te zeggen. De beslissing om door te stromen is het gevolg van samenloop van advies, verwachtingen, begeleiding, capaciteiten, motieven en financiële overwegingen. De doorstroom daalde bijvoorbeeld ook al voor de invoering van het sociaal leenstelsel. Het is dus niet op voorhand te zeggen hoe de doorstroom het best kan worden bevorderd.

Op andere manieren de aansluiting mbo – hbo verbeteren, zoals nadere kennismaking met hbo en betere voorbereiding (proefstuderen etc.) en verbeteren inhoudelijke aansluiting.

- Voordelen: biedt meer maatwerk, geeft vooral beeld van wat studeren op het hbo inhoudt en kan ook tot groter succes leiden in het hbo.
- Nadelen: verbeteracties gericht op bovenstaande hebben tot nu toe weinig effect, overheid kan alleen stimuleren.

Andere aanpassingen in de studiefinanciering zouden de drempel ook lager maken. Bijvoorbeeld een verruiming van de aanvullende beurs of het herinvoeren van een basisbeurs, al dan niet specifiek voor de groep doorstromers.

Aanpassen 1-februariregeling

- Voordeel: relatief goedkope maatregel, geeft studenten concreet langer tijd. Komt tegemoet aan genoemde drempels door mbo-studenten – financiële kant en inschatten van succeskans op hbo.
- Nadelen: extra regeling. Maakt regelgeving niet eenvoudiger.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Mogelijke positieve gevolgen:

- Studenten ervaren minder belemmeringen om vanuit het mbo door te stromen naar het hbo;
- Minder studenten die doorstromen vanuit het mbo stoppen voortijdig met hun hbo-opleiding, doordat zij meer tijd krijgen om te wennen;

Mogelijke negatieve gevolgen:

- Studenten stoppen pas later met hun opleiding en blijven mogelijk – ondanks het omzetten van de prestatiebeurs – achter met een hogere studieschuld (als zij lenen). Daarnaast verbruiken zij meer rechten op studiefinanciering voor een eventuele andere opleiding;

Voor de uitvoering betekent deze wijziging:

DUO heeft aangegeven dat de uitvoering van de wijziging aanpassing van de systemen vraagt met name omdat het om een nieuwe (aanvullende) regeling gaat om uit te voeren en deze specifiek gericht is op doorstromers vanuit het mbo.